

ОПОВІДКИ ПРО МУЛЛУ НАСРЕДДІНА

З перської переклав Роман ГАМАДА

ПРОПОВІДЬ МУЛЛИ

Одного дня мулла, піднявшись на казальницю, почав такими словами:

— О люди, чи ж відаєте ви, що казатиму вам нині?

— Ні, ми того не знаємо, — відповіли молільники.

Розсердився мулла, зійшов із казальниці та й говорить:

— Ба, раз ви такі на розум убогі, то нічого я вам нині і не казатиму.

Промовив отак та й пішов собі.

А другого дня, як знову піднявся на казальницю, став питати у них те саме, що питав учора. Порадившись проміж себе, люди відповіли йому:

— Авжеж, знаємо, що ти хочеш сказати.

От мулла й мовить їм:

— Коли ж вам усім відомо, яку то я проповідь виголошуватиму нині, то нічого мені тут і розводитись.

Та й зійшов із казальниці і подався з мечеті, полишивши паству геть здивовану.

Як пішов ото мулла, люди і врадили між собою, що коли мулла повторить оте своє хитре питання, одні нехай казатимуть, що уже знають, мовляв, його речі, а другі казатимуть, що, мовляв, не знають, і отаким-ото побитом мулла хоч-не-хоч, а виголосить своє казання.

Ото третього дня мулла знову піднявся на казальницю й повторив те саме питання. Одні люди казали йому на одвіт: “Та ні ж бо, мулло, сном-духом не відаємо!”, а інші прохали, аби він їх одпустив.

Тож змилосердився мулла та й каже:

— Добре, любі мої. Отеперечки тії, що знають, нехай розкажуть тим, що не знають, — та й пішов собі, лишивши паству отетерілу з подиву.

Перекладено за виданням: Молла Насреддін. Тегран, Колале-йе Хавер, 1955.

© Роман Гамада, 2006, переклад.

ГОЛОС МУЛЛИ

Якогось дня мулла став співати у лазні. Дуже вже вподобався йому свій голос.

— Шкода, що люди не чують, як я співаю, який голос хороший у мене.

Та так собі думавши, вийшов із лазні, піднявся на мінарет і заходився співати, до молитви закликати, а пора, як на те, була пізня.

Якийсь перехожий, не змігши слухати його противного голосу, гукнув йому:

— Чи тебе хто силує, мулло, що ти непутнім голосом людям досаждаєш?

А мулла й сам чує, що не туди завів, то й відказав перехожому:

— Ех, коли б тут милістю Божою була лазня, я б показав вам, який у мене голос!

НЕЗВИЧНЕ МІРКУВАННЯ

Раз якось виголошував мулла у мечеті проповідь, і під час тої проповіді об'явив він молільникам:

— О люди, подякуйте ж Богові, що не сотворив він верблюдів із пір'ям, а то коли б верблюди могли літати, сів би знічев'я який на хату правовірного, стеля зараз би й обвалилася на голову того небоги.

ПЕРЕКОНЛИВИЙ ДОКАЗ

Одного дня мулла казав прибульцям під час проповіді:

— Знайте ж, що у вашому і нашому місті одне повітря.

— Як же ви дійшли такої думки, добродію? — зчудувалися всі, що зібралися.

Відповів їм мулла:

— Коли ж і сонце, й місяць, і зірки, які ви бачите навіч у себе вдома, зарівно й тут є, оце й править доказом того, що й повітря також у вас і у нас однакове.

НАМАРНЕ ЖАДАННЯ

Муллі якоїсь нічки привиділось уві сні, буцім хтось випрохує у одного добродія дев'ять золотих монет, проте чогось-то роздумався та забажав, аби замісто дев'яти червінчиків той дав йому цілий десяток.

Саме під ту пору мулла й прокинувся зі сну, роззирнеться — десяти золотих немає. Заплющив він знову очі, а тоді й простягає свою руку:

— Це не яка біда! — вигукнув. — Згода, тих дев'ять золотих візьму я!

ДУЖИЙ ВІТЕР

Мулла втерebився якось у чужий баштан; що тільки сили було в його, зривав кавуни та дині і вкидав собі в мішок. Аж де не візьметься баштанник. Уздрівши муллу, що орудував з його кавунами, як підскочить до нього з палицею та ну на нього кричати:

— Що ти на бакші моїй ото робиш?

А мулла йому й каже:

— Та я саме проходив повз баштан, коли здійснювся такий дужий вітер, що підняв мене та й укинув сюди проти моєї волі.

— Тоді хто ж кавуни позривав? — питає баштанник.

— Усе той же вітер і винен, — одповів йому мулла, — він мене так жбурляв навсібіч, що я, потерпаючи за свою душу, державсь за огудиння, то й порвав його трохи.

— Отже, слід гадати, усе, що ти тут кажеш-говориш, чистісінька правда? Але хто ж городини тобі у мішок понавкидував?

— Дивина, та й годі! — вигукнув мулла. — Уже бити годину я над справою сією міркую, а здумати не можу — хто б мені міг отаке встругнути?

ХАЛВА

Колись-то в чужому місті проходив мулла побіля крамниці, де торгували халвою, й страшенно йому закортіло скуштувати тієї халви. А в кишені його, як на лихо, не було й залізного шага. То він, не довго думавши, зайшов у крамницю та й ну тую халву наминати. Казав йому крамар заплатити, а мулла не думає і слухати. Схопивши тоді доброго дрючка, крамар давай лупцювати його куди попадає, та де там — мулла іще дужче налягав на солодоці, та все примовляв, сміючися:

— Оце чудасія! Яке ж місто хороше, а що за люди в ньому гостинні — дрючком халву їсти принуковують.

СТАРІ МІСЯЦІ

Поспитали в мулли:

— Коли сходить на небі місяць-молодик, куди діваються старі місяці?

— Старі місяці на дрібні шматочки кришаться, а вже потім з них зірки робляться, — відповів мулла.

ТОРГІВЛЯ МУЛЛИ

А ото було якось, накупивши курячих яєць, на *диргем* дев'ять штук, продавав він ті яйця в іншому кінці міста — по *диргему* за десяток.

— Що це за торгівля така у тебе? — дивувались люди. — Адже ти продаєш собі в ущербок!

— Хай там як, — одмовляв мулла, — а усяка торгівля добра — чи із зиском вона буде, чи не дуже, важніше те, аби люди бачили, що я не сиджу без діла.

ПРИБУТОК В ОДИН ГРІШ

Якогось вечора мулла сидів на березі річки. Аж тут прийшло на берег десятеро подорожніх, і умовилися вони з муллою, що він перенесе їх через річку за десять грошей — по одному з кожного. Дев'ятеро чоловік він переніс щасливо на другий берег, а коли вже ніс десятого, то, будучи змученим, упустив його, і того понесла ріка.

Товариші нещасного стали кричати:

— Що це за робота твоя така?

— Авжеж, невдало у мене вийшло, — відмовляв мулла, — то ви мені дайте дев'ять грошей за тих, що я переправив, а той один гріш нехай буде вам у прибуток.

Диргем — срібна монета; вага і вміст срібла у ній дуже коливались звичайно в межах від 3 до 3,4 гр.

ЯК МУЛЛА ПРОДАВАВ ДРАБИНУ

Одного дня, узявши на плече драбину, мулла приставив її до чужого муру, що сад оточував, переліз по ній у сад, а потім, перетягнувши за собою й драбину, заходився зривати плоди. Саме під ту пору нагодився сторож.

— Чоловіче добрий, а що ти тут робиш, у моєму саду? — спитався він.

— Хіба ти не бачиш? — прибрав поважного вигляду мулла, — драбину свою продаю.

— Та хіба це місце, щоб драбину продавати? — здивувався той.

— Ну й дурень же з тебе, — відмовив йому мулла, — чи ти не знаєш, що драбину продають де кому заманеться?

БАТЬКО СИНА МУЛЛИ

Якось-то мулла, одягнувшись у чорне вбрання, проходив базаром.

— Мулло, — спитали у нього, — яке лихо трапилося, що ти у чорнеє вбрався?

— Батько мого сина помер, — відказав мулла.

СКАЖЕНЕ ДЖЕРЕЛО

Одного спекотного дня, що бувають улітку, мулла йшов безводним степом. Аж тут йому страх як схотілося пити. Нагледівши муроване джерело, він подався до нього, та коли підійшов ближче, воно виявилось заткане дерев'яним чопком. Мулла витяг того чопка, а вода із джерела як ударить — облила його з ніг до голови, й одягу всю йому намочила. Розсердивсь мулла, та до джерела:

— Ото вже не дарма тебе чопком заткали, ти, я бачу, і вправду скажене.

КОЛИ СУДНИЙ ДЕНЬ БЛИЗЬКО

У мулли був гладкий баранчик; нагледіли його гольтіпаки, що промишляли в отому місті, зійшлися вони та й урадили проміж себе:

— Треба нам вигадати якісь хитрощі, отоді й із'їмо того баранчика мулли.

Отже ж прийшли вони гуртом до мулли та й кажуть йому:

— Уявіть-но собі, пане добродію, що коли завтра настане Судний день і Господь покличе вас до себе, то баранчик ваш дістанеться якомусь ледащові. Чи не краще

буде, як підете сьогодні в сад та, заколовши його, запросите нас на гостину, то й проведемо, спасибі вам, цей день гарненько.

Приставши на їхню мову, подавсь мулла з ними в садок, де вони й закололи того баранчика, наготували собі печені та упорали його за милу душу. А як уже сонце підбилося вгору і взяло припікати, гольтіпаки пороздягались та полізли в ставок. Мулла тим часом уже став жалкувати, що заколов баранчика. По недовгій надумі позбирав він порозкиданий одяг, розвів багаття та й попалив усе дощенту. Як вийшли з води ті гольтіпаки, здивувалися непомаду, а далі й питають:

— Чому ти отак-о вчинив, мулло?

— Уявіть-но собі, — відповів мулла, — що завтра Судний день настане, то на якого лиха вам ті одежі будуть?

НЕЗРОЗУМІЛА МОВА

Раз було так, що мандрував мулла *Курдистаном*, і в якомусь-то місті запросив його до себе на обід один вельможа. Наготувавши всіляких вишуканих наїдків, урядив той вельможа задля мулли пишну учту.

Мулла з сієї okazji вирядившись у дороге вбрання, зі своїм служником сів за трапезу й став їсти ніби в два горла, а як уже добре напхався, вихопивсь у нього з переїду гучний вітер.

Уже вертаючи додому, служник його й озветься:

— От так пак, пане добродію, і гарненько ви вчинили, при людях шановитих гучно фукнувши!

— Ну й дурень же ти, — відказав йому на теє мулла, — ті люди були курди, й тим-то наша мова їм невтямки — яким ото побитом вони можуть зрозуміти мене, коли ж я фукнув не по-їхньому?

ЗАПОВІТ МУЛЛИ

Мулла заповідав своїм друзям:

— Як помру, то поховайте мене у старій могилі.

Коли ж поспитали причину, мулла відказав їм:

— А причина та, що коли Накір і Мункір прийдуть мене допитувати, то, подумавши, що я давній мрець, не стануть питати мене про сучасні справи та підуть собі геть.

НАРОДЖЕННЯ КАЗАНА

Мулла позичив у свого сусіда казана. А другого дня віддав йому того казана, поклавши усередину меншенький казанок.

— Звідкіль тут узявся іще казанок? — здивувався сусід.

— Казан ваш вагітним був, а учора ввечері народив він іще одного, — сказав йому мулла.

Задоволений сусід узяв ті два казани та й пішов у хату. Кілька день перегодом мулла знову позичив той самий казан. Минув якийсь час, а він і не віддає казана сусідові. Тоді сусід прийшов до мулли додому й став вимагати назад позичене.

— Нічого вам і корити мене, — відказував йому мулла. — Два дні тому ваш казан помер.

— Я й чути не чував, аби казани та помирили, — здивувався сусід.

— То ви повірили у народження казана, а у смерть його не вірите? Так знайте, що казани, які народжують своїх дітей, буває, і помирають.

ПРАДАВНІ КОРОВА Й ВІСЛЮК

Одного дня куток у хаті мулли візьми й западись. У стіні зробилась велика дірка, і крізь ту дірку стало видно сусідську стайню, що стояла проти хати мулли.

Побачивши корів та віслюків, урадуваний мулла прибіг до жінки й сказав їй:

— Хороша новина, жінко: я знайшов стайню, а в ній сила корів та віслюків, що стоять там, либонь, іще з часів царя Гороха!

ПЕРЕСЕЛЕННЯ МУЛЛИ

Якось-то мулла спав у своїй хаті. У хату заліз злодій, позбирав нишком усе, що там було, завдав собі на плече та вийшов у двір. Мулла підвівся, узяв постіль і подався услід за злодієм, аж прийшли вони до злодієвої хати. Побачивши муллу, злодій спитав:

— Чого тобі тут треба?

— Та нічого, — відмовляв мулла. — Ось тільки що я поміняв свою хату на твою з твоєю доплатою.

СХОЖІСТЬ

Прийшов до мулли один чоловік у гості. Мулла його гарно прийняв, усі дні заходжувався біля того чоловіка, а коли гість замірявся вже було йти, мулла спитав у його:

— Як же вас звати?

— А хіба ви не знали? — здивувався той чоловік.

— Ні, не знав.

— То чого ви мене так гарно приймали?

— Коли ж у вас чалма й каптан були схожі на мої, то я й уявив собі, що то я сам і є.

РЕВІННЯ ВІСЛЮКА

Одного дня прийшов до мулли його сусіда й попросив, аби той дав йому на якийсь час свого віслюка.

— А мого віслюка тут саме немає, — відказав мулла.

Коли ж то ні з того ні з сього віслюк у стайні як зареве.

— Що ви мені, пане-господарю, говорите: “Віслюка тут немає”, — здивувався сусіда, — тоді що ж оте ревіння означає?

— Хай тобі цур, чоловіче недовірливий та непоштивий! — одмовив із серцем мулла. — Який же ти єси — не словам чоловіка, що у сивий волос убився, віриш, а ревінню того віслюка запаршивленого!

МУЛЛА НА ГОСТИНІ

Раз мулла пішов на гостину, маючи на своєму хребті просту собі одежу, тож ніхто з господарів не звернув на нього уваги, навіть місця годящого йому не вказали. Вийшов мулла відтіля потаймиру, а потім, вирядившись у пишне вбрання, вернувся назад. Отоді уже господар тої хати виявив до нього велику пошану та запропонував йому достойне місце. Коли накрили перед муллою скатертину, мулла заходився тицяти у наїдки своїм рукавом, та казав усе рукаву тому пригощатися. Здивувалися гості непомаду, бачачи отаку прояву, а мулла й каже:

— Коли ж ви людям, достойно убраним, являєте велику шанобу, отож, і частування мають бути призначені для одежі тої.

ВІСЛЮКОВА ВІДПОВІДЬ

Якийсь добродій попросив у мулли, щоб той поборгував йому віслюка.

— Підожди-но хвильку, — сказав мулла, — я піду й у самого віслюка спитаю.

Як схоче він піти з тобою, тоді я й приведу його.

Подався мулла у стайню, а далі вернувся та й каже:

— “Ніяким світом не віддавай мене цьому мугиряці, — сказав мій віслюк, — бо лупцює він мене куди попадає, а тебе, мій пане, ще й на всі заставки лає”. Тож і не віддам я тобі свого віслюка.

БЛАГОДАЙНЕ МІСТО

Прийшовши в одне місто, мулла побачив, що городяни усі, як є, повбирані у нові одежі, наготували всіляких страв і потрав та дарують одне одному дарунки.

Зрадівши од такої прояви, мулла сказав перехожому:

— І благодайне ж у вас місто, а люди які щедрі та щирі. Як шкода, що у моєму місті, на відміну од вашого, люди, буває, і мруть з голоду.

— Та й тут мруть з голоду, — відказав йому на те перехожий. — Випало у нас сьогодні свято, от люди гуляють та веселяться.

— То чого ж ви не зробите так, щоб свято випадало у вас на щодень?! — вигукнув мулла.

І ВІДМОВКИ ДОСИТЬ

Один добродій попрохав у мулли поборгувати йому віршовку. Подався мулла у хату, а коли вернувся, сказав:

— Звиняй, але зараз немає вільної віршовки — зібраний рис на ній сушиться.

Зчудувався той добродій.

— Як-таки можна, — спитав, — рис на віршовці просушувати ?

— Коли я не хочу поборгувати віршовку, то й такої відмовки досить, — відказав йому мулла.

З ІНШОГО БОКУ ДЕРЕВА

Якогось дня троє хлопчаків ішли були садом мулли. Побачили муллу і вирішили устругнути хитру штуку — поцупити у нього капці. Підійшли ото до високого дерева та й кажуть:

— Ніхто не здумає залізти на це дерево.

— Це зовсім не трудна річ, — озвався мулла.

— Одне діло сказати, а друге — зробити, — сказали хлопчаки.

Скинувши свої капці, мулла взяв їх у руку й поліз на дерево.

— А чого ти, мулло, береш із собою капці? — здивувались ті.

— Може бути таке, що я злазитиму з іншого боку.

СУЗІР'Я ВІВЦІ

Хтось спитав у мулли:

— Твоя щаслива зірка у якому сузір'ї?

— У сузір'ї вівці, — відказав мулла.

Здивувався той чоловік.

— Про сузір'я вівці і зроду не чув я.

— Десять років тому моя щаслива зірка була в сузір'ї Овна, а теперечки, як минуло десять літ, чи не став овен вівцею? — відказав мулла.

А ТОБІ ЯКЕ У ТІМ ДІЛО?

Хтось приніс муллі радісну звістку, що Бог послав йому незвичайно гарного сина.

— Бог мені послав синка, — відмовив мулла, — а тобі яке у тім діло?

У МЕНЕ СПИТАЙ

Жінка мулли сиділа була з іншими жінками на березі ставка, і прали вони білизну. Прийшов туди один вельможа та став жінок нахабно роздивлятися. Жінка мулли спершу стала кричати на нього, а далі взялась його уже й лаяти:

— Пакосник ти паскудний! Якого це ти недовірка на чужих жінок витріщаєшся?

— Чия це жінка? — спитав вельможа.

— Вона є жінкою мулли, — відповіли йому.

Другого дня, прикликавши муллу, вельможа розказав про пригоду, що трапилась біля ставка, а тоді спитав:

— То ота жінка — твоя супружниця?

— Так, — відповідав мулла, — а у чім річ?

— Приведи її до мене, я її про щось спитаю.

А мулла йому й каже:

— Порядок такий, пане добродію: що хочеш спитати у неї, спитай перше у мене, а я ж, спитавшись у неї, тобі й розкажу.

ПОЖЕЖА

Якось обідньої пори, будучи непомалу голодним, мулла прихватцем випив гарячої юшки й попик собі і горло, й кишки. Від такої печії як схопиться він на рівні ноги та почне бігати туди-сюди.

— Що за лиха година з тобою? — спитали у його.

— Хутчій лийте на мене воду, — відмовляв мулла, — бо в моїй нутробі спалахнула пожежа.

ПРОВИДЕЦЬ

Мулла сидів якось-то на дереві на гілці, і став зрізати він тую гілку.

— Дурню, що ти робиш? — хтось йому гукнув. — Зараз гілка зламається і ти звалишся на землю.

Аж тут гілка, тієї-таки миті, візьми і зламайся, мулла бебехнувся на землю, та не вважаючи, що дуже іще й забився, скочив на рівні і схопив того чоловіка за ковнір.

— Я бачу, — мовив йому мулла, — ти відаєш тайне і явне, отож скажи мені, коли я помру.

Той чоловік, аби тільки вирватися із рук мулли, відповів:

— Коли твій віслюк пустить вітри нутробні, то знай — смерть твоя уже близько, а коли ж відвійне услід за тим удруге, ти зараз і помреш.

Сталось так, що кілька днів перегодом мулла подався зі своїм віслюком в гори назбирати хмизу. Ото впосеред дороги віслюк ні з того ні з сього і відвійни. “Видко, уже моя смерть близенько”, — помислив собі мулла, а коли проїхали іще

трохи, віслюк відвійнув удруге. Мулла зараз і зсів з віслюка. “Здається мені, що я вже помираю”, — сказав він собі та за тим і простягся на землі. Одні селяни, бачивши, як мулла ізсів з віслюка і ліг на землю, підійшли до нього, стали в головах, дивляться — той лежить, не ворухиться, то й подумали собі, що він помер. Зараз принесли із села домовину, поклали туди його і понесли ховати на кладовище. Ото як ішли вони дорогою і минали вже його хату, стали між собою споритись — якою вулицею їм буде ближче. Підвівшись у домовині, мулла став показувати їм, кудюю йти.

— Коли я був живий, — сказав, — то все ходив оцією дорогою.

СУДІЄВА СПРАВА

Посварились були між собою двоє сусідів. Ото й удались вони до судді, щоб той розсудив їх: до чийої хати ближче лежить здохлий собака, то тому й прибирати його з вулиці. Якраз на ту пору був у судді й мулла.

— Стосовно сього діла яка ваша думка? — спитав суддя у мулли.

— На вулиці живе багато народу, — відмовив мулла, — та ніхто до собаки і не признається; отже в обов'язку мулли, коли немає хазяїна, самому й прибирати падло з вулиці.

ХАТА НА ДВОЄ ДВЕРЕЙ

Одного дня, скінчивши уроки, мулла запросив до себе в гості кількоро учнів; привівши їх додому, сказав їм біля дверей:

— Ви отут трохи пождіть, а я піду та дам розпорядок домашнім.

Уступивши в хату, він спитав у жінки:

— Чи є у нас дома чим прийняти гостей?

— Катмає, — відмовила йому жінка.

— Тоді йди і скажи їм яку хочеш відмовку.

Відчинивши хатні двері, жінка сказала учням:

— Мулли немає вдома.

— Що це за слова такі ви, пані, говорите? — здивувались тії. — У нашій-таки присутності він увійшов щойно у хату.

— Чи ви не знаєте, що ця хата на двоє дверей? — гукнув їм із вікна мулла. — Може, він через другі двері вийшов.

Перські анекдоти про Ходжу Насреддіна

Народна творчість

Джерело: Журнал "Східний Світ" №6 за 1928 рік.

I. НАСРЕДДІН ВЕРТАЄ З ПОЛЯ

Блазень мулла Насреддін із Ширазу мав невеликий достаток, дружину, п'ятеро дітей та вісім ослюків. Одного разу пішов він на поле убирати хліб. Зібрав його, ув'язав на 7 ослюках, а сам сів на восьмого, але раніш ніж рушати додому, забажав перевірити, чи всі ослюки в зборі. Що ж виявилось. Він нарахував тільки сім восьмого ж, на якому він сам сидів, забув. "Боже, боже,— почав молитися богові мулла Насреддін,— і куди це подівся восьмий ослюк. За що це карає мене бог". Злізає мулла з ослюка, знову рахує, виявляється — всі в наявності. Знову сідає мулла на ослюка і ще раз для більшої певності починає рахувати їх, забуваючи знов про того, що під ним. Нарешті вирішає вертатись додому без восьмого. Але перевантажені ослюки не хотіли зрушити з місця. Знову нещастя. Та цьому гореві мулла швиденько знайшовсь, як пособити. Був у нього в кишені нашатир. Не вагаючись довго, виймає цей нашатир і втикає кожному з ослюків під хвіст по куску. Цей лік так вплинув на них, що понеслися вони як вітер, а наш бідний мулла Насреддін лишився без своїх помічників і без навантаженого на них хліба. Не замислюючися, він тоді те саме робить і з собою, що й з ослюками, і за їх прикладом так пустився бігти, що перегнав їх усіх, прибіг додому та й кричить жінці: "Жінко, жінко". Тільки нашатир не давав йому змоги устояти на місці і примушував його бігати навколо хати аж поки сердита дружина одчинила двері і запитала: "Ну чого тобі ще?" Але він, не звертаючи уваги на її запитання, бігає вже по кімнатах і кричить: "жінко, хай двері будуть одчинені. Коли ослюки ще не прибігли, то швиденько вже будуть". А сам побіг далі. Винайдений засіб не давав йому спокою; вийняти ж його він не надумався.

II. НАСРЕДДІН У РОЛІ БОГА

Через нестачу грошей частенько шейх сварився з своєю дружиною. Якось трапилась у них така сильна сварка, що шейх примушений був покинути хату, щоб тільки не чути жінчиної лайки. Коли він вийшов на вулицю і подивився навколо себе, то найзручнішим місцем, де можна було б на деякий час заховатись, визнав мечеть, що стояла поруч з його хатою. Зайшов до мечеті, примостивсь в одному з куточків її і міцно заснув. Опівночі якесь шамотіння розбудило його. Він розплющив очі і побачив серед мечеті якогось діда, що щиро молився. Кінчивши молитву, дід простяг руки до неба і каже: "Стома од денної праці сильно мене мучить. Сьогодні я був хворий і не міг робити. Боже мій, спусти мені зі стелі сто туманів". Шейх, не роздумуючи довго, відповів йому: "Мій раб,

присягаюся тобі моєю величністю, що в цей момент я нічого й сам не маю. Все, що було у мене, я тільки що програв в ігорному домі".

ІІІ. НАСРЕДДІН ЧЕКАЄ СМЕРТИ

Заліз шейх на високе дерево та й став пиляти той сук, що на ньому він сидів. Якийсь перехожий, забачивши це, каже шейхові: злазь з дерева, інакше впадеш. Шейх не повірив. перехожому й продовжував робити своє діло. Коли допиляв він сука до краю, то, звичайно, впав. Кинувся шейх перехожому навздогін, зупинив його та й каже: бачу я, що ти пророк. Ти наперед сказав мені, що я впаду, та воно й трапилось. І причепився шейх до перехожого, щоб той сказав йому, коли він, шейх, помре. Перехожий добре знав шейха і, не вагаючись довго, сказав: ти помреш тоді, коли всі твої вісім осликів одразу всі разом закричать. Покинув шейх всі свої заробітки, не виходить з дому, все прислухається, коли це його ослики заревуть всі одразу. І от, коли заревли вони так, кинувся шейх на землю, простягся на ній та й каже: я вмер. В цей час накинулося на його осликів кілька тигрів й почали їх різати. Тоді шейх і кричить на тигрів: ой лишенько, яке ж то горе, що я вмер. Коли б я був живий, ну й показав би вже вам, як їсти моє добро.

ІV. НАСРЕДДІН НА ПЕРЕВОЗІ

Одного дня шейх прийшов на берег якоїсь то річки, де не було ані містка, ані човнів. І треба йому перебраться на другий бік. Не міг він одразу второпати, що йому треба вчинити. Але не довго вагався шейх. Побачив він, що до річки наблизилася 12 жінок, які теж мали на меті перебраться на другий берег. Жіноцтво просило шейха допомогти їм, а за це обіцяли йому по 5 шаїв¹ кожна. Дуже зрадив шейх цьому випадкові. Тільки завдяки жінкам він рішався перейти на другий бік річки, переходити ж один боявся. І от наказав шейх всім їм узятись за руки, а сам пішов попереду. Якось то там перейшов він річку, а з ним кілька жінок, решта ж була ще на середині і посувалася тихенько вперед. В цей час одна з жінок кричить до нього: шейх, поможи, вода несе мене. А шейх: — іди, іди. Одпустіть вашу товарку. Коли вода вже несе її, то хай вже й несе. Бог з нею і з її п'ятьма шаями. Не хочу я твоїх грошей, іди за водою.

VІІ. НАСРЕДДІН-МАТЕМАТИК

Знайомий шейха запитав його, чи добрий він математик. Шейх відповів: чудесний. Тоді цей приятель запитавсь у нього, як поділити 4 дінара на трьох людей. Шейх відповів:— 4 дінара варт поділити так — двом людям дати по два дінара, а третій хай почекає, поки знайдуться ще два дінара. Тоді вже всі дістануть рівно.

VIII. НАСРЕДДІН НА РІЧЦІ

Якось шейх пішов на річку по воду. Коли він хотів набрати води, кушин увірвався і зник у воді. Сів шейх на березі річки й чекає. Надійшов його приятель та й питає, чого це він тут чатує. Шейх розповів, що ось у нього увірвався кушин і він чекає тут, коли кушин впливе знову наверх.

IX. ХТО НАЙДУРНІШИЙ НА СВІТІ

Хтось запитав шейха, чи є на світі людина дурніша за нього. Шейх на це відповів : — одного разу я запросив до себе тесляра зняти мірку для дверей. Тесляр не взяв із собою сантиметру, але, не вагаючись довго, зняв мірку дверей своїми руками, розкинувши їх. Так мірка була знята. Пішов тесляр до майстерні, щоб розпочати робити прийняте замовлення. Ідучи, помітив він якусь пташку, задивився на неї і так йшов собі далі. На півдорозі була криниця, нічим не обгорожена, і наш тесляр шубовість туди. Кілька перехожих почули крик, підійшли до криниці і, побачивши там людину з розкинутими руками, хотіли витягти його звідти. Тоді тесляр із криниці кричить їм : — бога ради, витягніть мене, але прошу вас не зачепіть мотуза за мої руки, чіпляйте за бороду, бо ж мої руки повинні лишитися в такому ж стані непорушне аж до самої майстерні, це ж мірка на двері. Коли ж ви зачепите руки мої, то цим самим порушите взяти мірку на двері. Здається мені, що цей чоловік дурніший, за мене, сказав шейх.

X. НАСРЕДДІН ПРОДАЄ ПОКРИВАЛО

Якось виніс шейх на базар покривало, щоб продати його. Всі, хто підходили, брали покривало в руки і зараз же кидали його йому на руки, навіть не питаючись, скільки він править за нього. Шейх запитав одного з тих, що дивилися : — чого це ніхто не купує мого покривала. Тоді той відповів йому : — покривало твоє геть чисто все діряве. А шейх : — і ти, і всі ви брешете. Я бачив сам на власні очі, як моя мати раз-у-раз зав'язувала в це покривало вату і ніколи не траплялось, щоб щось випадало там з нього.

XII. ВІЧНА МОЛОДІСТЬ НАСРЕДДІНА

Шейх в компанії своїх приятелів хвалився, що хоч тепер він вже й зостарівсь, але він такий же сильний, як і за молодих років. Один із приятелів запитавсь, звідки це він знає. Тоді шейх відповів:— у себе вдома я маю велику ступу. Коли я був ще молодий, я питався підняти з землі ту ступу, але ніколи того зробити мені не щастило. І тепер те саме: не можу підняти її. Як бачите, сили мої лишилися ті самі.

XXIII. НАСРЕДДІН І СОРОКА

Якось пішов шейх з своєю жінкою на річку прати білизну. Половина білизни була перемигана, коли надлетіла сорока, вихопила із жінчиних рук мило й полетіла далі. Заплакала жінка та й каже чоловікові: — на що ти дивишся, сороку лови, А шейх і каже їй:— залишмо її, бідну. Хай вже бере наше мило. Її білизна брудніша од нашої.

XXIV. ВЕСІЛЛЯ НАСРЕДДІНА

Багато приятелів запросив шейх до себе на весілля. Зібрались гості. Було подано ласощів. Все з'їли гості. Побачив це шейх, розсердивсь та й покинув кімнату. Гості питають шейха, чого це ти кидаєш нас, вже час йти й до нареченої. А шейх відповідає: — хай вже йдуть і до нареченої ті, що поїли всі оці ласощі.

XXVIII. НАСРЕДДІН НА ПОЛЮВАННІ

Одного разу пішов шейх на полювання з своїм приятелем. Стріли в лісі вовка, хотіли його вбити. Вовк заховався в барліг. Приятель заліз туди, хотів його звідти витягти. Вовк зірвав йому голову. Шейх трохи почекав, витяг товариша, бачить, що той без голови. Іде тоді шейх до товаришевої жінки та й каже:— твій чоловік сьогодні вийшов з головою чи без неї. А жінка говорить: — не знаю, чи мав він голову, чи ні, але коли він вечеряв учора, я помітила, що у нього трусилась борода.

XXXII. НАСРЕДДІН І ЧОРНОГУЗ

Купив шейх чорногозу. Коли він прийшов додому, то звернув свою увагу на те, що ноги та клюв у чорногозу задовгі. Не роздумуючи довго, шейх одрізав частину ніг та невеличкий шмат клюва, постановив чорногозу на столі, подивився на нього та й каже: От — тепер це вже скидається й на птицю, наче добрий голуб. Але чорногоуз стояти не міг, звалився й здох.

XXXIII. "КАЗАН ТВІЙ ПОМЕР"

Позичив шейх у сусіди великого казана і на другий день, вертаючи його сусіді, поклав в казан маленький чавунець. Побачив сусіда шейха та й каже:— ти повернув мені мого казана, але всередині я знайшов ще маленького чавунця. Мабуть, що його помилково поклала туди твоя служниця. Шейх каже: — ні, він твій. Казан твій вночі породив чавунця. Дуже зрадів сусіда цьому. Другого разу шейх знову позичив у нього казана, але на цей раз вже не повернув. Сусіда питає:— ну як з моїм казаном? Вітаю тебе, сказав шейх, казан твій помер. Що ти, дурний, хіба ж казан може померти.-А мабуть, що так, відповів йому шейх, — коли може породити, то може й вмерти.

XXXX. ОСЕЛ-СУДДЯ

Поїхав ослом якийсь шейх по якійсь то справі. На півдорозі за потребою зліз він з осла, залишив його на шляху й поклав на сідлі свій халат. Вертається, халата свого не знаходить. Скинув шейх з осла сідло, накинув його на себе та й каже ослові: віддай мені мій халат, тоді віддам тобі сідло. Поки шейх розмовляв так сам із собою, осел пішов кудись. Шукаючи його, стрів шейх на дорозі якогось подорожнього та питає у нього: чи не бачив ти мого осла. Подорожній відповів йому, що його осел тепер вже суддя в такому то місті.

Так і гадав я собі, що незабаром зроблять мого осла суддею. Останнього часу він нічогосінько не казав, тільки похитував головою. І вуха завжди були навсторч. Вірячи перехожому, пішов шейх до того міста, де був його осел. Прийшов туди, розпитався, де живе суддя, взяв гнuzдечку, ячменю в підполку та й зайшов до судді. Підманюючи суддю, він тихенько наближався до нього, говорячи: не бійся, не бійся, на ось тобі ячменю. Так підійшов він до судді й раптом накинув на нього гнuzдечку. Скочив суддя й заgrimів на шейха: ах, ти, ледащо, що це ти робиш. Ти тут не винний, відповів шейх; в цьому місті немає правосуддя. Силоміць одібрати од мене осла і зробити його суддею, це бачу я тільки в цьому місті.

XXXXII. "ДЕ КІШКА, ДЕ М'ЯСО"

Приніс шейх три чверті мена м'яса й попрохав жінку зварити плов. Засмажила жінка м'ясо та й з'їла його з своїми знайомими. Прийшов шейх додому, наказує подати їжу. Жінка просить пробачити їй, бо кішка з'їла все м'ясо. Взяв шейх кішку, зважив її, кішка заважила рівно три чверті мена. Тоді шейх і питає жінку: Коли кішка з'їла м'ясо, то де ж вага кішки. Коли ж це вага кішки, так де поділася вага м'яса.